

Myślą i sercem będę z Wami, jak Wy wszyscy przeżywał tę chwilę. Gdy zdawało się, że stare słońce zgasło, a wstało nowe, całkiem inne — paliło ono i grzało całkiem nowymi i innymi promieniami, darząc wiosną, choć była jesień.

Przyjmijcie serdeczne pozdrowienia od Waszego Komendanta.

Józef Piłsudski.

LIST DO HOŁÓWKOWEJ

(3 września 1931 r.)

Dnia 29 sierpnia 1931 r. w Truskawcu został zabity przez członków tajnej organizacji ukraińskiej Tadeusz Hołowko, przez pewien czas członek P. P. S., żołnierz I Brygady Legionów, działacz P. O. W., ochotnik 201 pułku piechoty, ciężko ranny w wojnie polsko-bolszewickiej, naczelnik Wydziału Wschodniego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, poseł na Sejm, wiceprezes Bloku Bezpartyjnego.

Piłsudski wysłał do matki Tadeusza Hołowki niżej przytoczony list, który podajemy według «Gazety Polskiej» z dnia 3 września 1931 r.

Czcigodna Pani. Głęboko wzruszony wieścią o śmierci ś. p. syna Pani Tadeusza, śpieszę wyrazić Pani cały mój żal i współczucie. W osobie Zgasłego traci Polska jednego z najlepszych Jej synów, gorącego patriotę, bojownika walk o niepodległość i niestrudzonego, pełnego energii pracownika na polu twardej, codziennej pracy pokojowej.

Świadomość, iż ta wielka i ciężka strata okrywa żalobą kraj cały, niechaj umniejszy ból pani.

Józef Piłsudski
Marszałek Polski.

DEPEZA DO BISKUPA BANDURSKIEGO

(10 stycznia 1932 r.)

Z okazji 25-letniej rocznicy sakry biskupiej ks. Władysława Bandurskiego Piłsudski wysłał do niego niżej przytoczoną depeszę, którą podajemy według «Gazety Polskiej» z dnia 10 stycznia 1932 r.

W 25 rocznicę sakry biskupiej zechce wasza ekscelencja przyjąć moje najgorętsze i najserdeczniejsze życzenia dalszych, jak najdłuższych lat pełnej poświęcenia i zasług służby pasterskiej.

Marszałek Józef Piłsudski.

PRZEMÓWIENIA NA CZWARTYM POSIEDZENIU RADY
NAUKOWEJ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

(22 maja 1932 r.)

Dnia 22 maja 1932 r. odbyło się w sali konferencyjnej Ministerstwa Spraw Wojskowych czwarte plenarne posiedzenie Rady Naukowej Wychowania Fizycznego. Podczas pierwszej części tego posiedzenia, odbywającej się rano, przewodniczył Piłsudski i wypowiedział kilka przemówień, które podajemy według urzędowego protokołu z tego posiedzenia, wydanego nakładem «Rady Naukowej Wychowania Fizycznego» (Warszawa — Drukarnia Gospodarcza) p. t.: «Czwarte Plenarne Posiedzenie Rady Naukowej Wychowania Fizycznego».

Po sprawozdaniu z działalności Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego rozwinęła się dyskusja, w trakcie której Piłsudski wypowiedział następujące przemówienie:

Jako przewodniczący konstatuję, że dotychczasowy tok dyskusji prowadzi do tego, iż mnogość przedmiotów, o których się dyskutuje, daje w wyniku zapominanie tego, co poprzednio mówiono i daje rezultat niedobry. Dlatego chcę przerwać ten sposób dyskusji i odrębnie omawiać poszczególne sprawy, które wysuwają się bądź ze sprawozdania, bądź z dyskusji i pragnę, ażeby je traktować osobno. Dyskutowanie ogólne ma jedną bardzo wielką wadę, że przestaje być dyskusją, a zaczyna być bawieniem się w mówienie. Jednego to interesuje, drugiego — co innego, wskutek czego dyskusja staje bardzo nieprodukcyjna.

Zanotowałem te sprawy, które dadzą się wyodrębnić. Jedna kwestia, która zajmowała z początku bardzo wiele uwagi, to uczelnie wyższe¹⁾. Inną znów grupę stanowi wieś²⁾, która wystąpiła w sprawozdaniu i w dyskusji jako rzecz odrębna.

¹⁾ Mówiono o wychowaniu fizycznym młodzieży akademickiej.

²⁾ Poruszono zagadnienie wychowania fizycznego ludności wiejskiej.